

# Velký skok

## za černým Sluncem

Nesmělá myšlenka na cestu za úplným zatměním Slunce do ruského Novosibirsku se zrodila již na jaře roku 2006, krátce po návratu expedice Turecko 2006, která úspěšně odpozorovala v Side předchozí zákryt Slunce naším Měsícem. Kdyby mi ale v té době někdo řekl, že za dva a čtvrt roku během 73 hodin a 20 minut zvládneme doletět do Novosibirsku a zpět a navíc vidět překrásné úplné zatmění Slunce, asi bych mu nevěřil.

Jako zcela nereálná naše cesta vypadala ještě na konci června, kdy cestovní kancelář už půl roku sháněla naše ubytování, na němž pak následně záviselo vydání víz a zakoupení letenek. K obratu došlo skutečně na poslední chvíli a nakonec se stihlo vyřízení všech nezbytností nejen pro naši dvoučlennou „leteckou“ miniexpedici, ale i pro „vlakovou“ část čítající dalších pět, respektive šest, astronomických nadšenců.

Cesta do Novosibirsku za již třetím úplným zatměním Slunce pro mě začala na nádraží v Rokycanech. Vlak sice tradičně dorazil se zpožděním, které ovšem bylo zanedbatelné v řádu minut. Dramatičtější už se zdálo být, když to s naší soupravou nepokojně trhlo kdesi v poli před Zdicemi. Příznávám, že jen s minimálním časovým odstupem to trhlo i se mnou, neboť jsem si představil, jak se budu se svým 19 kg kufrem a „drahou“ devítikilovou příruční taškou za mírného deště nějak svépomocně dopravovat k včasnému odletu do Ruzyně. K mé úlevě se mašina asi po 5 minutách vydýchala a jelo se dál.

V téměř čase už po silnici autobusem Student Agency uháněl k místu našeho setkání – tedy na Zličín – i Michal Rottenborn. Již společně nás autobus MHD č. 100 dovezl na Ruzyň. Ukázalo se, že naše časová rezerva je skutečně komfortní. Záhy jsme odevzdali mezi prvními na příslušné přepážce kufry, které k mému překvapení splnily váhové limity a vymýšleli si, jak chceme sedět u okénka a mimo křídlo. Další dvě hodiny rychle uběhly v očekávání věcí budoucích a přišel čas projít rámem. Můj průchod proběhl hladce, ale mé příruční zavazadlo „prosvěcovací bednou“ projíždělo naněkolikrát, vždy nějak jinak pootočené a paní u obrazovky se vydatně potila. Ono vidět najednou tři videokamery, fotoaparát, všechny příslušné nabíječky, baterie a ještě nějaký ten další drobnější materiál, který byl naložen do relativně malé tašky, byl asi i pro otrlou kontrolorku velký zážitek. Nakonec ale vše prošlo a mohli jsme se nalodit na palubu letadla Airbus 320 našich aerolinií. Je snad jasné, že jsme seděli na místech 16 E a F těsně nad křídlem.

Moskva nás přivítala přeprškou, která mi umožnila vyfotit si z letadla duhu. Jak se toto počasí líbilo pilotům nevím, ale přistání proběhlo nadmíru hladce. Po mokré runway jsme zamířili k mezinárodnímu terminálu 2, který se v současné době teprve dokončuje, ale již funguje. Než jsme si vystáli frontu před přepážkou, kde bylo nutno ukázat letenku, pas a vyplněný „vstupní formulář“, který jsme vypsali již v letadle, začala vyjíždět již naše zavazadla.

Bez problémů jsme východem „v gorod“ vjeli do příletové haly plné zmatených lidí, mezi něž jsme bez problémů zapadli. Prvním úkolem byla výměna eur za rubly. Kupodivu téměř okamžitě nám padla do očí přepážka směnární s relativně dobrým kurzem. Bez jediného slova stačilo vsunout do přihrádky 50 Euro a v okamžiku se tamtéž vrátilo necelých 1800 rublů. Tato veleúspěšná akce nám zdvihla sebevědomí a jali jsme se hledat informace. I to se

po chvíli úsilí na druhém konci haly podařilo. U okénka se právě starší pán snažil zjistit, jak se dostane z terminálu 2 na vnitrostátní terminál 1. Tedy problém, který zajímal i nás. Jeho úsilí však bylo marné, neboť hovořil pouze anglicky, kteroužto řeč pracovnice s nadhledem přehlížela. Po chvíli jsem se této dvojici vmísil do hovoru a společnými silami jsme získali papírek s nápisem „817 BUS“.

Cizinec se k nám s velkým potěšením přidal. Před budovou jsme záhy objevili autobus s příslušným číslem. Řidič nás ovšem odkázal na před ním stojící minibus. Do jeho autobusu totiž nelze nastupovat s kufry.

Po nasoukání se do miniauta a odevzdání 60 rublů za osobu se vůz závratnou rychlostí vyřítit do místního, pro nás zcela chaotického, provozu. Během asi 15 km jízdy trvající stejně minut se nám na poslední chvíli podařilo vyhnout několika srážkám. Proto když jsme uviděli na velké budově nápis Terminál 1 všem se viditelně ulevilo.

Již na první pohled starší hala plná lidí připomínala spíš nádraží než letiště hlavního města. Před námi bylo dlouhé čekání. Společně s naším příchodem totiž právě na spodku poslední čtvrté obrazovky odletů naskočil náš let: „D 807 Aeroflot Don 01:55“. Na to, aby se tento nápis došoupal na čelné pozice a byl navíc doplněn i čísly odbavovacích přepážek jsme si museli počkat dalších pět hodin.

Po půlnoci místního času jsme i se svými zavazadly prošli další z nekonečné řady kontrol a následně odevzdali kufry. Radostně jsem přikývl na dotaz letušky „akno?“. Poté jsme se přesunuli už jen s příručními taškami do prvního poschodí a čekali další hodinu na otevření brány.

Před druhou ráno nás autobus dovezl na plochu k obřím letadlu Il 86, na jehož palubě nás čekaly dvě zprávy. Jedna dobrá jedna horší. Dobré bylo, že naše sedadla byla u nouzového východu a tím pádem jsme měli prakticky neomezený prostor pro nohy. Zklamání naopak byl fakt, že chybělo slibované okénko. Na druhou stranu zase tak strašná zpráva to nebyla, protože únava už se hlásila a téměř současně se zasednutím jsem zavřel oči a spal. Nevydrželo mi to ovšem dlouho. Po asi půlhodině mě probudil šramot a po otevření očí mě vyděsilo, že přede mnou na sedačku je připevněn stůl a letuška přede mě právě šoupe snídani.

Naše letadlo směřovalo k východu, tedy do rychlého svítání, a ze spánku tak už nebylo nic. Okénkem, které bylo téměř celé až za mým sedadlem jsem malou škvírkou sledoval fádni rovinatou krajinu plnou mokřin a lesíků. Vzpomněl jsem si na kolegy, kteří tuto cestu absolvovali vlakem v poměru času jedna hodina = jeden den a pochválil jsem se v duchu za správné rozhodnutí.

Před opuštěním letadla na letišti Novosibirsk-Tolmaševo bylo nutné ještě jednou posunout ručičky hodinek o další tři hodiny dopředu. Celkově jsme tak cestou letadly strávili více než 19 hodin, z čehož 5 hodin připadá na posun času a po sedmi hodinách pak na čekání a vlastní lety.

Při dlouhém vyčkávání na kufry, které tentokrát trvalo déle než hodinu, jsem se jal provádět pokusy o mobilové spojení s Žannou Kulěšovou, na kterou mi dali číslo v cestovní kanceláři VIP Tour. Povedlo se to hned na pátý pokus. Nevím, co bylo lepší, neúspěšné pokusy mě deprimovaly, ale rozhovor byl zdrcující. Slyšel jsem každé druhé slovo a rozuměl každému pátému. Nakonec se nám však přeci jen povedlo domluvit, že máme jet do ulice „Dusi Kovalčuka 260“. Co se bude dít pak mi nebylo z telefonátu zcela jasné, ale alespoň jsme měli před sebou první jasný cíl.

Již odjíždějící autobus 111E do centra Novosibirsku jsme zastavili již v okamžiku, kdy se téměř rozjížděl. Průjezd vesnicí Ob a pak zácpami ústími k mostu přes mohutnou řeku Ob a do centra k centrálnímu nádraží nás stál dalších 60 rublů na osobu a téměř hodinu času. V metru nás lehce zaskočily spousty schodů, kterými bylo nutno sejít k prodeji lístků, respektive žetonů, pak turnikety a další schody nás dovedly na nástupiště, k němuž se po chvíli přičítala stará „pražská“ souprava. Už po jedné stanici jsme opět vystupovali. Bylo

nutno přestoupit na druhou trasu. Teprve na místě jsme zjistili proč se nejedná o přestup, ale o přechod. Mezi stanicemi vedl totiž asi kilometr dlouhý klikatý tunel, doplňovaný samozřejmě schodišti, který bylo nutno projít.

I přes tyto nástrahy jsme kolem místního poledne vytáhli dalšími nekonečnými schodišti svoji hmotnou bagáž na kruhový objezd křižující „Krasnyj prospěkt“ a „ulicu Dusi Kovalchuka“. Podle obrázku z Googlu jsem hned poznal náš blok – byl to skutečně on. Z hlavní ulice byl dům celý obestavěn obchůdky a restauracemi. Když jsme jej obešli byl pohled již méně optimistický. Pět vchodů, rozbitá silnice, chybějící okapové roury a všude znatelný nepořádek. Zastavili jsme se u prostředních dveří a chvíli se bezradně rozhlíželi. Nebylo zbytí – následovala druhá mobilová anabáze. Tentokrát se mi Žanna ozvala již napodruhé. Jak nejlépe jsem uměl jsem vysvětlil, že už jsme na místě u vchodů a čekáme na klíče. Naopak já po chvíli pochopil, že máme čekat a že někdo přijde. Několik minut po tomto telefonátu se na konci ulice objevila starší žena, která neomylně směřovala k nám. Slušně jsem pozdravil a bezelstně se optal, zda se jmenuje Zanna Kulěšova. Jaké bylo mé zklamání, když mě ujistila že ne. Ale v zápětí dodala, že Žannu zná a že je její sousedkou, abychom šli s ní. Vytáhli jsme své kufry zoufalou chodbou, která nás značně vyděsila až do nejvyššího patra, abychom bez úspěchu zazvonili na dveře pani Kulěšove. Naše průvodkyně zapadla do vedlejších dveří svého bytu. Rozhodli jsme operativně, že Myšák bude hlídat naše kufry a já šel hlídat před dům.

Za další chvíli přijelo auto a z něho se ke mně hrnul mladý Rus. Tentokrát to byl ten pravý. Vysvětlil jsem kde jsme a společně jsme opět vyběhli pět pater. Teprve na místě nám mladík prozradil, že bydlet budeme v prvním patře ve vedlejším vchodu. Za trest celou cestu nesl můj kufr.

I vedlejší chodba odpovídala zdejšímu standardu. O to větším překvapením byl docela použitelný byt. Úzkou předsíní, z níž ústily dveře do koupelny a WC, se prošlo do obývacího pokoje s rozkládací sedačkou, televizí a vestavěnou skříní. Za rohem se skrýval kuchyňský kout s lednicí a mikrovlnkou. Jedinou viditelnou závadou byla skutečnost, že v koupelně nesvítilo světlo. Bylo nám sice slíbeno, že oprava proběhne ještě téhož dne odpoledne, ale do konce našeho pobytu jsme si na cestu na WC svítili baterkou. Co však bylo pro tuto chvíli hlavní byla přítomnost funkční sprchy a tekoucí teplá voda.

Již v jednu hodinu odpoledne jsme osprchovaní, osvěžení a převlečení vyrazili na plánovanou procházku Novosibirem. Myšák zodpovědně třímal v ruce plánek, který jsem již před několika dny vytiskl v Rokycanech a nyní se postupně měly naplnit body zastávek našimi zážitky. Už při prvních krocích po hlavní ulici jsme narazili na blízkost úplného zatmění. Nějaké mladé děvče zde s velkým úspěchem prodávalo ochranné brýle pro sledování zatmění.

Hned poté co jsme na kulaťáku zabočili na hlavní třídu – „Krasnyj prospěkt“ – bylo jasné, že naše putování nebude nijak snadné. Tato ulice totiž směřuje od severu k jihu a najít na ní v čase poledne místečko stínu je prakticky nemožné. A Slunce se skutečně činilo. To byl také důvod proč jsme po několika stovkách metrů bez zaváhání zabočili do nového nákupního centra „Rojal park“, které bylo navíc docela dobře klimatizované. Naším cílem byla suterénní velkoprodejna potravin, kde jsme si vybrali limonádu a přikoupili sladkou housku místo obědu.

Široký prospěkt nás vedl kolem nových výškových budov, nákupních středisek, restaurací a obchodů s kdečím stále blíže k centru. Začaly se objevovat stavby z období Stalinské gotiky a objevili jsme i několik ještě historičtějších objektů. Po téměř hodinovém usilovném, byť v rámci horka ne příliš svižném pochodu, nás uvítalo samé centrum velkoměsta – „ploščad' Lenina“. Na východní straně rozlehlého náměstí se nalézají asi nejznámější budova Novosibirsku – budova Novosibirské státní akademické opery a baletu. Před ní se tyčí v nadživotní velikosti Lenin, který má po své pravé ruce „tři kamarády“ a po levici pak „párek

regulovčků“, jak jsme si je soukromě nazvali. Jihozápadní okraj náměstí je zastavěn historickou budovou muzea, s expozicemi etnografie a historie Sibíře, které jsme bohužel z časových důvodů nemohli navštívit. Několik minut jsme si ovšem našli na zapózování před webkamerou. Byli jsme u ní jen asi o čtvrt hodiny později, než jsme plánovali a Vladka Lukešová v Rokycanech tak získala jistotu, že jsme ve zdraví dorazili do centra Sibíře, neboť nás spatřila na svém hvězdárenském monitoru.

Hned o kousek dál jsme si prohlédli do dálky zářící bílý kostel Svatého Nikolaje, který stojí na středovém pruhu „Krasnovo prospektu“ a byl vybudován roku 1915 jako památka na 300. let panování dynastie Romanovců na ruském carském trůnu. Současně je tento kostel považován za symbolický střed celého Ruska. Nejedná se ale o původní stavbu, která byla v období komunismu zbořena. Obnovení se jí dostalo až v nedávné době u příležitosti výročí 100 let od založení města.

Ještě o kousek jižněji jsme plánovaně zabočili k východu, abychom si prohlédli novou výškovou budovu banky, restauraci ve stylu prosklené bubliny a mohutnou atypickou stavbu nového divadla – tzv. „Globus téatr“.

Další ulicí jsme se vrátili na hlavní třídu a blížili se k jedné z nejstarších staveb města. Řeč je o katedrále Alexandra Něvského, která byla vystavěna roku 1897 a byla to první kamenná stavba Novosibirsku. Od roku 1937 však byla zavřena a postupně chátrala a teprve v roce 1988 došlo k jejímu vrácení pravoslavné církvi a roku 1992 se dočkala celkové rekonstrukce. Dostali jsme se i do interiéru kostela a je možno konstatovat, že oprava byla provedena skutečně velice úspěšně.

Ale to už se blížilo půl čtvrté a byl nejvyšší čas vydat se od nádraží „Centr“ zpět, abychom stihli plánovanou obhlídku pozorovacího stanoviště v blízkosti ZOO. Ulicemi lemovanými paneláky z 60. a 70. let, proloženými občas nějakou starší budovou jsme se propletli k divadlu a věžákům komplexu obchodního centra „Plaza“ a dokončovaného „Manhattanu“. Jen o kousek dále se k nebi vypíná mohutný hotel „Sibir“ a za ním se krčil starý „Kirovův“ baráček.

Leninova ulice nás dovedla na „Privagzalnuju ploščad“, které na východní straně vévodí další mohutný hotel – „Novosibirsk“ – a na straně západní komplex budov nádraží „Novosibirsk glavnyj“. Nemohli jsme samozřejmě vynechat ani možnost nahlédnout do interiéru těchto vskutku monumentálních staveb, na nichž, jak jsme si mohli ověřit, neustále pulzuje čilý ruch.

Ulicí „Čeljuskincov“, na níž nakonec byli v číslech 4 a 8 ubytováni naši vlakoví spoluprovozníci, jsme vyrazili za další atrakcí hlavního města Sibíře. Na první velké křižovatce už z dálky byla vidět nápadná stavba – „Cirk“ – městský stálý cirkus. Hned za ním se téměř ztrácel tzv. „Vozněcenkij katědralnyj sobor“. Kostel se zelenou střechou, nádhernou zvonkohrou a řadou typických zlatých bachratých kopulí zakončených pravoslavnými kříži. Tato památka však bohužel byla nepřístupná, takže jsme měli možnost podívat se pouze zvenčí.

Mezitím se téměř kompletně zatáhla obloha a my pouze doufali, že zítřejší počasí bude mít zcela opačný trend. Blížil se totiž čas zatmění. Po „Narymskej ulice“ jsme podešli železnici a do mírného kopečka stoupali k hlavnímu vchodu do Zoologické zahrady. Zde nás také zastihly první kapky podvečerní krátké, ale intenzivní přeháňky.

V tuto chvíli před námi stál jeden z hlavních úkolů dne – vybrat pozorovací stanoviště. Podle mapky jsme se vydali směrem k vytipované mýtině. Prvně se nám do cesty postavila Botanická zahrada, sousedící se ZOO, sice s otevřeným vchodem, ale velkými nápisy „vstup zakázán“, „nebezpečí výskytu klíšťat“ atp. Nesebrali jsme dostatek odvahy k jejich ignorování a pokračovali dál kolem benzínové pumpy. Za ní se ovšem objevila další cestička, která už nebyla označena žádnými varovnými nápisy. Její vzhled spíše připomínal městskou skládku, ale ani tím jsme se nedali odradit. Po chvíli bloudění jsme se přeci jen zorientovali a rozpoznali naši „mýtinu“. Celý její prostor byl zarostlý přibližně dvoumetrovými břízkami a

pro sledování zatmění zcela nepoužitelný. Prošli jsme ještě notný kus porostu směrem na západ, ale žádná další možnost se před námi neobjevila. Vrátili jsme se proto na hlavní silnici a rozhodli se zkusit štěstí ještě dál na severu. Po dalším kilometru jsme se ale vzdali. U ZOO jsme ještě se stejným výsledkem vyzkoušeli silnici směřující kolem parku na jihozápad a bylo jasno. Máme jedinou rozumnou možnost – zůstat na rozlehlém prostranství před hlavním vchodem do Novosibirské ZOO.

Tímto rozhodnutím bylo možno prohlásit za ukončený náš dnešní odpolední program a vydali jsme se do našeho nedalekého dočasného domova. Houska k obědu ale nebyla tím úplně pravý, co by nás na celý den zasytilo, a proto nebylo obtížné rozhodnout se pro další program. Opět již za dobrého polojasného počasí jsme vyrazili k nedalekému obchodnímu centru, které se osvědčilo již kolem poledne. Tentokrát jsme ovšem zamířili do prvního poschodí, kde se nacházely obchůdky nejrůznějších fastfoodů. Nakonec zvítězila italská pizzerie. Sýrová a houbová pizza doplněná zeleninovým salátem a zapíjená hruškovou šťávou chutnala po dopoledním prolétnutí a odpoledním výšlapu výtečně. Když jsme byli v nejlepším, ozval se na můj mobil náš automobilový kolega Tomáš Vizinger. Hlásil, že jeho auto zvládlo cestu Praha – Novosibirsk a že parkuje v zeleném Favoritu na hlavní ulici naproti našemu domu.

Bleskově jsme dojedli, zaběhli do suterénu dokoupit zásoby pití a snídaní a hurá hledat auto s českou poznávací značkou. Nebylo to obtížné.

Již před osmou jsme tak všichni tři byli v bytě a úspěšně se nám dařilo jej čím dál tím více zabydlovat. Nezasvěcený pozorovatel by sice asi prohlásil, že v něm děláme binec, ale z našeho pohledu to byla příprava na nejdůležitější úkol naší cesty, zítřejší pozorování. Všude se chaoticky povalovaly nějaké součástky stativů, montáží, nabíječky, kamery, fotoaparáty,... ale také různé papíry, návody, mapy, tabulky,... S postupem času se sice vždy některý roh místnosti zdál být již uklizenější, ale vzápětí přišla nová vlna a bylo po nadějích. Nakonec pod oknem stála prakticky celá baterie snímacích přístrojů v bojeschopném stavu. Když jsme částečně poklidili i schnoucí propocená trička, kopli pod postel tenisky zbylé čisté ošacení opět naskládali do kufrů, zbylo i místo na to rozložit rozkládací sedačku. K našemu údivu v té době se už rafičky hodinek povážlivě blížily k jedenácté hodině, což byl čas domluvené schůzky s vlakovou částí naší expedice. Bylo výhodou, že pro přesun jsme v tuto chvíli měli k dispozici auto, které jistě bude operativnější a rychlejší než metro či autobusy. Alespoň tak jsme si to mysleli. Když jsme se asi po 15 minutách jízdy objevili překvapivě v oblasti Plazy a hotelu „Sibir“, nebyli jsme si už tak jistí. Stále hustý provoz, ne příliš dobrá mapa a tma nebyly dobrou kombinací. Za dalších 10 minut jsme ale už bezpečně stáli v sousedství policejní stanice na ulici „Čeljuskinov“ č 4.

Čas do příjezdu Lumíra a jeho hochů jsme věnovali nekonečné diskusi co zítra, odkud pozorovat, kam odjet,... S přítomností auta se naše možnosti opět velmi rozšířily a nápady tomu odpovídaly. Tomáš jako rozený cestovatel chtěl prakticky okamžitě vyrazit a během noci se dostat o stovky kilometrů do jiné části pásu totality. Myšak by se zase docela rád přiklonil k myšlence připojit se k Lumírovi a vydat se s nimi před polednem nějakých 20 km jihovýchodně od Novosibirsku, kde již dnes prováděli meteorologická měření. Já zastával konzervativně názor, že bychom měli držet první myšlenku (která je vždy nejlepší) – tedy prostranství pře ZOO. Nejhorším se ukázala skutečnost, že žádný z nás svůj názor nechtěl prosadit za každou cenu a připouštěl velkoryse i druhé možnosti. Naše pochybnosti a zoufalství se ještě více prohloubilo s příjezdem skupiny v okamžiku, kdy z nebe začaly padat první kapky deště.

Byli jsme pozváni do šestého poschodí panelákového bytu, kam jsem raději vyšlapal po schodech, neboť Lumír se vzpříčil s meteorologickou bednou ve dveřích výtahu. Trojlůžkový obývací doplněný velkou plazmovou televizí a kuchyňským koutem byl pro naše posezení optimálním prostorem. V prvních chvílích mluvili všichni se všemi a vyměňovali si

nekonečné množství zážitků. Po chvíli se však situace uklidnila a začali jsme se domlouvat co zítra. Závěr byl, že my se rozhodneme operativně během dne a buď kolem třetí dorazíme za Lumírem a nebo budeme pozorovat od ZOO. Vlaková skupina bude v každém případě pracovat na svém stanovišti nezávisle na nás. Ještě nám Plzeňáci do mapy zakroužkovali své pozorovací stanoviště a mohli jsme jet spát.

Zpáteční cesta už byla bezproblémová a prodloužili jsme si ji pouze ještě jednou zastávkou v našem oblíbeném supermarketu, který fungoval i v noci a dovolil tak Tomášovi doplnit si zásoby.

V bytě bylo nesnesitelné horko a neskutečně komárů, které se Myšák pokoušel do úmoru leč marně hubit svým trikem. Po chladné sprše se sice situace lehce zlepšila, ale hlavní roli hrál spánkový deficit, kterým jsme myslím trpěli všichni. Usnul jsem ani nevím jak. Stačilo zavřít oči a bylo po horku i komárech.

Probudil jsem se až za plného denního světla a když jsem se propracoval k hodinkám, ukazovaly už neuvěřitelných půl desáté. Pod kuchyňskou linkou spokojeně oddechoval na zemi Myšák a s hlavou ve vestavěné skříni o kousek dál Tomáš Vizingr. Po chvíli se mi podařilo je svým nenápadným šramocením, které jsem usilovně vydával při snídání, holení, čištění zubů a mytí, probudit. Bleskově jsme se shodli na následujícím plánu – metrem sjedeme do centra, navštívíme nějakou internetovou kavárnu, skoukneme vývoj počasí a rozhodneme odkud se bude pozorovat.

V půl jedenácté jsme si, už jako zkušený a věci znalí cestovatelé, kupovali žetony na metro na naší konečné – „Žaělcovskaja“ – a popojeli tři stanice na zastávku „ploščad' Lenina“. Ještě v podzemí jsme učinili první nákupy. Tomáš do svého vlastnictví získal podrobnou mapu Ruska, která se mu jistě bude hodit při jeho další cestě, kterou plánuje po shlédnutí zatmění a já přeci jen neodolal a za 250 rublů si pořídil knihu S. J. Maslikova s názvem „Drak požirající Slunce“ („Drakon požirajuščij solnce“) s podtitulem „Úplná zatmění Slunce v Rusku“. Když jsme vyšli z podzemí, směřovaly naše pohledy stále častěji na oblohu. Situace byla nadějná, ale ... Téměř bezoblačné modré nebe v nás podvědomě budilo dobrou náladu, ale řídké průhledné jemné obláčky naopak vyvolávaly děs a hrůzu.

Bez potíží jsme podle předem připravených Myšákových podkladů upřesněných navíc včera večer konzultací s vlakovou skupinou našli několik ulic od náměstí „Internet klub“ a pronajali si za poplatek na půl hodiny jednu z asi padesáti obrazovek. Přibližně po dvaceti minutách, kdy jsme podzemní internetové doupě opouštěli se mi ani v nejmenším nezdálo, že by naše informace byly byt' o maličký kousek konkrétnější. Ale přesto právě v tuto chvíli došlo k zásadnímu rozhodnutí – pozorovat se bude od ZOO – schváleno všemi třemi hlasy.

Verdikt tedy padl a nálada se v tom okamžiku jako mávnutím kouzelného proutku uvolnila. Nezbyvalo než čekat, jak se počasí vyvine a jak o nás rozhodne příroda. Ještě chvíli jsme se bezstarostně fotili s Leninem a motali se kolem naší oblíbené webkamery, kde nás opět vystopovala Vlad'ka.

Když nás tato činnost omrzela, a bylo to poměrně rychle, spustili jsme se opět do metra a frčeli zpět na naši konečnou. Bylo vidět, že všem nám stále ještě trochu vrtá hlavou vybrané místo a nejistota zda nebude až přespříliš frekventované, což by nám mohlo bránit v pozorování na úkor nechtěné popularizace úkazu. Nahlas s tím nakonec přišel Tomáš. Myšlenka, abychom se pokusili dostat se na nějakou rovnou střechu, nás samozřejmě nadchla okamžitě. Ale jeho nadšení jsme nesdíleli neboť se nám nezdála být reálná.

Na konečné jsme z cvičných důvodů téměř k zoufalství dovedli místní výpravčí, která velice nelibě nesla, že si ji fotografujeme. Ještě že už jsme měli cestu za sebou, jinak by nás bezesporu ze své moci úřední vyloučila z dopravy.

Rovnou z metra nadšení novým podnětem jsme vstoupili do vestibulu nejvyššího domu na celém pruháči, který místní nazývali pro jeho zalomený tvar „Knižka“. Krom několika

obchodů jsme narazili na neoblomného „vrátného“ v maskáčích, který hlídal vstup do vyšších pater budovy. Stále jsme po něm chtěli aby nás pustil za nějakým šéfem, ředitelem či vlivnou osobou, která by byla schopna nám povolit „nabljudat' zatměni z kryšky“. Na oplátku se nám on zase snažil vysvětlit, že vystavení povolení ke vstupu do budovy trvá minimálně pět dnů a při slově „kryška“ – střecha, mu bylo už zcela jasné, že něco takového vůbec nepřipadá v úvahu. Nakonec, aby se nás zbavil, nás odkázal do prodejny s optikou, která jak se ukázalo byla firemním obchodem firmy TAL, jejíž vedení právě v této budově sídlí. Začali jsme opět vyjednávat, smlouvat, vysvětlovat a dožadovat se nějakého kompetentního vedení, ale nic naplat. Jeden z prodavačů nás dokonce v zoufalství, že se nás už nezbaví vzal ven a dovedl nás asi 200 m dál k parkovišti mezi věžáky, kde nám sliboval zajistit nerušené pozorovací stanoviště. Nakonec jsme i tento pokus vzdali, poděkovali a rozhodli se popojít po této ulici ještě kousek, zda by se něco dalšího nenaskytlo.

Já už se, stejně jako Myšák před delší chvílí, vrátil k realitě Novosibirské ZOO, ale Tomáš to ještě nevzdal. Pustil se do hovoru se starší vrátnou, která se nám očividně snažila pomoci. Do své snahy zapojila i Vladimira Petroviče, pravděpodobně nějakého vedoucího pracovníka, který právě přijel na zadním sedadle černé limuzíny. Pro toho nebylo zajištění pozorovacího místa na střeše „Knižky“ žádný problém. Získali jsme lísteček se jménem Jelena Dmitrejevna, na kterou jsme se měli obrátit. Plni očekávání jsme se opět vrhli na již zcela nešťastného vrátného a velkým okruhem jsme se opět ocitli v prodejně optiky. Jelena Dmitrejevna nám nepomohla stejně jako všichni před ní, byla to pokladní ve stejném obchodě, z něhož jsme před několika minutami odešli. Pouze jeden náhodný nakupující, starší pán, se pokusil nám ještě pomoci a začal vykládat o nějakém domu v centru. Ale ukázalo se, že myslí nějakou kavárnu, či restauraci s proskleným výhledem na město.

Čas však stále rychleji ubíhal a i Tomáš se nakonec oprostil od svého nápadu. Po obědě v naší oblíbené a osvědčené pizzerii, kde už nás vítali jako staré dobré známé, jsme zamířili do našeho nedalekého bytu, pobrali veškeré dovezené přístroje a vyjeli k ZOO. Kupodivu se nám podařilo naprosto výborně za zanedbatelný poplatek 40 rublů zaparkovat asi dvacet metrů od vytipovaného pozorovacího stanoviště, které navíc stále bylo, k naší radosti, neokupované. I počet lidí, kteří se před ZOO pohybovali nás mile překvapil. Naše katastrofické představy se nenaplnovaly.

Kolem druhé odpoledne místního času tak na okraji okrasné kruhové pyramidy navršené z kamenů před vchodem do Zooparku stála v plné pohotovosti celá naše výbava. Náhodným kolemjdoucím jsme rozdávali „rentgenové“ filtry, což výrazně zvyšovalo naši popularitu. Řada lidí se u nás zastavovala s dotazy odkud jsme, kdy vlastně zatmění nastane či kde bude na obloze vidět. Byla to dobrá příležitost procvičit si ruštinu. Ale k našemu údivu nám prakticky všichni rozuměli a někteří dokonce projevovali obdiv jak dobře mluvíme.

Hlavním naším zájmem však byl vývoj oblačnosti nad našimi hlavami. Po modrém nebi se totiž stále honilo tu méně ondy více bělostných obláček. S postupujícím odpolednem se ale situace stále viditelně lepšila a mraků ubývalo. Trochu nás znervózňoval prudký víchr, který čas od času zdvihal a rozkmitával nekontrolovatelně naše stativy.

Je zajímavé jak nám v rozhovorech s domorodci čas rychle utíkal. Náhle tu bylo půl páté a tím i začátek fotografování T1. Vše bylo nachystáno a v 9:40:50 UT jsem začal odpočítávat sekundy k prvnímu snímku. V 10. sekundě Myšák stiskl elektronickou spoušť, a nic. Foťák usnul. Jeho uvedení do chodu však bylo jen otázkou okamžiku a další snímek v 9:41:20 už proběhl jak mělo být stejně jako celá následující série, která po 20 s krocích trvala až do 9:52:00 – tedy 16:52 místního času. První bod programu byl splněn. Další fotky průběhu zatmění jsme pořizovali po 5 minutách i když nakonec ne tak přesně jak jsme si představovali, neboť chvílemi nám v pravidelnosti bránily mraky zakrývající Slunce.

Po čtvrt na šest se také postupně rozběhly všechny kamery, které jsme měli sebou a začaly snímat určené objekty. Jedna sledovala vypuklé zrcadlo celooblohové komory, další zabírala prostor před ZOO ve směru příchodu stínu a zbylé dvě se zaměřily na mizející Slunce.

S blížícím se časem úplné fáze úkazu zcela pochopitelně stoupala naše nervozita. Nepřijde v ten nejnevhodnější okamžik nějaký mráček, který zcela znemožní pozorování? Nerozsvítí se pouliční osvětlení? ... Jedinou výhodou bylo, že na další a další otázky nebyl čas. Světlo dostalo ten neopakovatelný nádech, na nějž jsem se tolik těšil. Začal mi běhat mráz po zádech a nějaký chlapec nedaleko nás rusky odpočítával poslední sekundy slunečním paprskům, které k nám pronikaly z okraje téměř zcela zakrytého Slunce. Oblačnost z oblohy zcela zmizela. Velké dva a čtvrt minutové představení mohlo začít. Nadšené výkřiky na okamžik zmlkly v naprosté ticho, které ale v zápětí vybuchlo v užaslý výdech nadšení nad krásou okamžiku a následnou nekontrolovatelnou euforií. Nalevo od ohnivého bělostného prstýnku koróny zářil Merkur a o kousek dále ještě blyštivější Venuše. Vpravo nahoře se v koróně červeně rýsoval mohutný oblouk protuberance a na opačné straně bylo za okrajem Měsíce vidět nízké „křiví“ výtrysky hmoty z jiného výbuchu. Přibližně ve směru planet pak bylo možné si všimnout utrženého načervenalého drobného chuchvalce sluneční hmoty. Pohledy na nádherné nebeské divadlo jsem kradl mezi tím, co jsem skákal mezi kamerami a snažil se je donutit, aby zachytily co nejvíce z nádhery, která se právě odehrávala nad námi. Za mými zády cvakal v pravidelných intervalech fotoaparát. Poslední věc, kterou jsem si ještě stačil uvědomit bylo to, že se nerozsvítily pouliční světla a náhle bylo po všem. Prostranství prořízl první ostrý sluneční paprsek a Slunce se rychle začalo vynořovat v podobě uzoučkého srpku za ustupujícím Měsícem. Bylo to neuvěřitelné, ale ono to zase vyšlo!

Shodli jsme se, že toto zatmění bylo i přes svoji krátkost, neboli malý rozdíl zdánlivé velikosti kotoučků Slunce a Měsíce, velice tmavé. Naše vysvětlení je skutečnost, že jsme nepozorovali u moře, ale hluboko ve vnitrozemí. Štěstí a uspokojení z prožitého zážitku z nás přímo sršelo a nebyli jsme sami. Další rozhovory s domorodci, kteří úkaz většinou viděli poprvé, už se točily jen kolem úžasného zážitku, který jsme měli za sebou. Nějaká částečná fáze už nikoho v tuto chvíli nezajímala. Jiné to bylo s námi. Bylo nutno pokračovat v pořizování záznamu úkazu. I závěr zatmění byl focen s krokem 5 minut a posledních přibližně deset minut jsme Slunce snímali opět s krokem 20 s. Poslední záběr byl pořízen v 11:45:20 UT, tedy krátce po tři čtvrtě na sedm místního času a bylo možné začít balit. A bylo to skutečně radostné balení. Ještě kolem poledne jsme o tak dobrém počasí a nádherném zážitku ani neskli. Všechna nervozita byla pryč a jen jsme si stále v myšlenkách přehrávali úžasnou podívanou. Shodli jsme se snadno na tom, že veškeré problémy se sháněním ubytování, dopravy, víz, ...nepohodlí a únavy z předlouhé cesty i obav co nás vlastně na místě čeká, jednoznačně stály za to.

Za několik okamžiků byla veškerá naše aparatura v blízkém autě a uháněli jsme domů. Přestěhování stativů, kamer, fotoaparátů a všeho dalšího, bez čehož jsme se na pozorovacím stanovišti nemohli obejít do prvního poschodí bylo dílem okamžiku. O něco déle trvalo než Tomáš nařukal své čerstvě nabyté zážitky a pocity do notebooku. I tak jsme ale už za půl hodiny ujížděli „Krasnym prospěktom“ k jihu s cílem vyhledat vlakovou skupinu. Teprve když jsme míjeli nadživotního Lenina jsme zjistili, že nemáme sebou navigaci a k dispozici zůstala jen mapa s nakresleným kolečkem z předešlé půlnoci. Naše cesta sice nebyla mezná nejpřímější, po přejetí Obu jsme se chvíli motali novým sídlištěm, pak projeli starší zástavbu a nakonec konečně opustili Novosibirsk. To vše ve správném azimutu, leč po ne zcela zřejmých silnicích. Cesta již trvala déle než hodinu, když jsme odbočili na, v mapě červeně značenou cestu, která ale byla k našemu údivu pouze prašnou šterkovou ani ne okreskou. Leč byla to ta správná cesta, protože asi po kilometru výmolů jsme vjeli do lesíku a na přilehlé mýtině se objevilo bílé auto a skupinka zoufalců hlídajících meteorologickou stanicí a ožíráním nevidaným způsobem nespočetnými hejny komárů.

Bodavý hmyz z celého okolí okamžitě po našem příjezdu zaregistroval neomylně čerstvou krev navíc neošetřenou žádnou chemií a zalíbily se mu i naše krátké rukávy a nohavice. V praxi jsme si ověřili, co je to „zabít tři jednou ranou“. Při plácnutí do správného místa to nebyla žádná výjimka.

Pogratulovali jsme Lumírovi k výběru skutečně bezvadného pozorovacího místa. Ten se ovšem bránil tvrzením, že něco podobného se zde odehrává pouze v období kolem západu Slunce, do něhož jsme se neomylně střelili. Určitý problém nastal, když dal Tomáš Lumírovi bezelstně příležitost k popisu jeho dítěte - meteorologického experimentu. Po čtvrt hodině už jsme se s Myšákem vzbouřili a s odkazem na postupující soumrak zaveleli k hanebnému ústupu – který jsme nazvali nezbytností odjezdem a nutností ještě zabalit kufry před zítřejším časným odjezdem.

Favorit si ještě jednou vyzkoušel motokrosovou vložku, ale bezpečně se vydrápal na to čemu zde říkali silnice a krásným červánkovým soumrakem jsme zamířili zpět k Novosibirsku. Opět jsme sice jeli spíše po citu než podle mapy, ale oba navigátoři situaci tentokrát zvládli na výbornou. K domu jsme sice dorazili již za tmy, ale o hodně rychleji než trvala cesta opačným směrem.

V bytě bylo neuvěřitelné horko a od otevření oken nás zrazovala včerejší večerní zkušenost. Ve sprše jsme se tedy nechali postupně všichni tři osvěžit chladnou vodou, což sice na dlouho nepomohlo, ale pro daný okamžik to bylo alespoň příjemné a pustili jsme se intenzivně do balení. Tomáš navíc vyhlásil okamžik velkého prádla neboť na rozdíl od nás, pro něj dobrodružství ani zdaleka nekončilo, se svým autem pokračoval dál na jihovýchod do oblasti Altaje.

Věci z pokoje sice neochotně a pomalu, ale přeci mizely v našich zavazadlech. Přibližně po hodině snažení jich mimo naši bagáž zbylo už jen minimum. Jednoznačně byl čas na další krátkodobou úlevu ve formě další sprchy. Nevím jak ostatní, ale dlouho jsem ležel ve vroucí posteli a nepomáhalo ani to, že jsem odhodil prostěradlo, které mi mělo sloužit místo peřiny a sundal tričko – pyžamo.

Ráno jsem se zcela propocený probudil ještě dlouho před zvoněním natažených budíků v půl páté. Polštář, na němž jsem ležel, byl téměř mokrá a o mnoho lépe nedopadalo ani propocené prostěradlo. Venku už se rozednívalo. Vrhli jsme se k oknu, komáři nekomáři, a otevřel je. Byla to nádhera. Vlahý chladný vzduch začal proudit do místnosti a i Michal s Tomášem jej přes spánek zaregistrovali – alespoň to po probuzení tvrdili. Z lednice jsem vytáhl zbytky svých zásob bohatě posídal, oholil se a čekal na zvuk budíku. Ty se začaly trojhlasnou kakofonií různého brumláním a chrčení ozývat přesně v půl šesté. Místnost rychle ožila naší aktivitou. Tomáš sbalil již usušené velké prádlo i spacák, nanosili jsme jeho věci do auta a byl čas se rozloučit. Kolem čtvrt na sedm vyrazilo jeho auto za dalším dobrodružstvím. My v pohodě dobalili a vyčkávali na příjezd někoho, kdo si od nás převezme klíčky. Přesně v půl sedmé pod našimi okny zavrčelo auto. Myšák již před domem zkontroloval, že jeho obsah je skutečně ten správný pán, kterému jsem já na schodišti předal klíče, rozloučil se a mohli jsme vyrazit na zpáteční cestu.

Prázdnou ulicí jsme s objemnými kufry taženými na kolečkách projeli ke vchodu do metra, kde nám pojízdnost zavazadel opět přestala být k ničemu – museli jsme zvládnout nekonečné kaskády schodů. Následovalo již očekávané pochodové cvičení při přestupu – pardon přechodu – na druhou linku metra a po vyšlapání dalších schodišť jsme se ocitli na náměstí u hlavního nádraží. Již letmé rozhlédnutí stačilo k zaregistrování autobusu, který se svou novotou výrazně odlišoval od všeho ostatního, co na „plošadi“ stálo.

Klidnějším ranním sobotním provozem jsme za necelou půlhodinu vystupovali před letištní budovou. Na tabuli svítily údaje už i o našem letu, takže jsme pochopili, že máme ještě dostatek času na posezení v letištní kavárně. Vypili jsme „pravý“ pytlíkový ruský čaj a po chvilce už hlásil místní rozhlas, že můžeme vyrazit k odbavení. Tentokrát „bednou“

roentgeny projely nejen naše zavazadla a boty, ale prakticky i my. Pasažéři totiž jednotlivě procházeli kabinou, v níž museli několik sekund postát a byli důkladně prolustrováni očima bdělé ostrahy zírající upřeně na monitor.

Po další frontě u přepážky se nám podařilo udat kufry, které k naší úlevě opět bez ztráty květiny splnily 20 kg limit. Opět jsem zkusil štěstí a zmínil se o okénku mimo křídlo a s napětím čekal, jak to dopadne tentokrát. A kupodivu dopadlo to dobře. Seděli jsme v přední části letadla (před křídlem) na levé straně a u okénka. Jedinou vadou na kráse byla skutečnost, že krátce po startu se protrhaná oblačnost změnila v neproniknutelný souvislý koberec mraků, takže nám naše výhodná pozice byla zase na nic.

Při zpátečním letu nám čas plynul nepoměrně rychleji než při cestě do Novosibirsku. Při přenastavování místních časů jsme totiž hodiny ubírali a ne přidávali jako při cestě opačným směrem. Bylo příjemné odstartovat po jedenácté ze Sibíře a v Moskvě dosednout po dvanácté hodině v poledne.

I tak však skutečný let byl až zbytečně dlouhý. Po dobrém obědě totiž přišlo horko – klimatizace moc nezabírala a žízeň – letušky se moc nesnažily. Navíc jsme nabrali asi půlhodinové zpoždění a náš čas na přestup a především pak přejezd z terminálu 1 na terminál 2 se tak stal ještě problematičtější než se zdál být původně podle oficiálních letových harmonogramů.

Samostatnou kapitolou bylo čekání na kufry, které si skutečně dávaly na čas. Navíc když konečně po hodině začaly najíždět na pás bylo téměř nemožné se davem protlačit napřed k pásu a poté zase ven před budovu. Nakonec se ale i to podařilo a nastala další komplikace – sehnat nějaké vozidlo, které by nás odvezlo na mezinárodní terminál. Nakonec jsme se vecpali po mnoha minutách marných pokusů do miniautobusu k nějakému Tatarovi, zaplatili mu dvojnásobek obvyklé taxi a doufali, že ještě bude otevřena naše brána k poslednímu letadlu naší cesty.

Do odbavovací haly Šeremetěva 2 jsme se nehledě na váhu kufrů a dav, který se nám dařilo úspěšně rozrážet, vříteli poklusem. Pohyblivé schodiště nás vyvezlo do prvního poschodí, kde jsme předběhli všechny čekající, z nichž se tím pádem stali nespokojení čekající a nechali projet naše kufry opět rentgenem. Asi jsme vypadali tak zoufale, že nás dav nechal přežít. Paní za přepážkou, nad níž stále ještě k naší úlevě svítil nápis „Praga“, byla v naprostém klidu. Ujistila nás, že je dost času, vzala si kufry, vydala nám palubní letenky a zbývala už poslední věc na území Ruské federace – projít pasovou kontrolou.

Ukázalo se, že skutečně máme ještě dostatek času. Před nástupem do letadla jsme se dokonce stačili vydýchat a částečně vychladnout při pohledu osobních kontrol, které podstupovali Rusové letící do Los Angeles. Jen jsme se tiše pod fousy usmívali.

V letadle ČSA jsme si dali druhý oběd a poté co jsme letušce vylíčili Saharu na lince Aeroflotu, nám nosila i pití v pravidelných intervalech. Na plochu Ruzyňského letiště náš Airbus 320 dosedl téměř přesně podle letového plánu v 15:40, tedy po posunu hodinek necelou hodinu po startu z Moskvy.

Vyzvednutí zavazadel, cesta MHD na Zličín a využití služeb Student Agency k návratu domů už byla naprosto nezajímavá a bezproblémová záležitost. Naše navýsost úspěšné putování v podobě velkého skotu tam a zase zpátky s kratičkou zastávkou věnovanou poznání vzdáleného a na první pohled nedostupného města v srdci Sibíře a neopakovatelnému zážitku z pozorování úžasného nebeského představení – pozorování úplného zatmění Sluce se naplnilo. Už nyní se těšíme na Čínu 2009. Mohu vás ujistit, že téměř o ničem jiném jsme cestou zpět nemluvili!

Karel HALÍŘ